

VELDGEWAS

**Blaad veur en euver
Oos Limburgse Taal**

Winter 2025

in deze nómmer vaan

Veldgewas

**Kupershook, column
van Wim Kuipers
(blz. 4)**

**SesieL: Sjriever euer
sjriever in en euer 't
Limburgs (blz. 12)**

**De verzwakking van
het Kirchröads-
sjer Plat (blz. 6)**

Poëzie vaanaof pagina 17: John Hertogh - Zitterd (18) * toos - Postert (19) * Wim Heijmans - Kirchroa (20) * * Hanneke Post - Zitterd (21) * Godelieve van Gemen - Baolder (22) * Jan Maas - Venlo (24) * Francien Clijsters - Wieërt (25) * Ger en Mariel van den Munckhof - Venroj (26) * Antoon Brouns - Klumme (28) * Felix Bergers / As (B) (29) * Ger Prick-aerts - Heële (30) * Francois Cremers - Zitterd (31) * Guy Caelen - Valkeberg (32) * Jan Verboogen - Hammentj-Achel (B) (33) * Willy Knubben - Valkeberg (34).

- * **In Memoriam Colla Bemelmans (blz. 13)**
- * **De krach vaan 't Limburgs (blz. 14)**
- * **Veldgewas Brevebös (blz. 10)**

Wat is loos?

- * Nui Graòt Bonger Woordebook (blz. 5)
- * Nuie website Kirchröadsjer Dieksiejoneer (blz. 5)
- * Mit de AU van pien, korte verhaole vaan Wim Kuipers (blz. 11)
- * Nuien diechboondel vaan Har Sniekers (blz. 11)

Vaan Kirchröadsjer plat tot Shakespeare

Sinterklaos is koelek 't land oet en toch zien versjeie vaan eus diechters al vol vaan keersemes en keersgedachtes. Noe d'n oorlog aon de deur klop weurt de vrei weer get um actief nao op zeuk te goon. "*wereldwied waeve aan ein vrieheids-vredesweb*" neump toos dat. Sinterklaos lievert eus diechters daan weer minder inspiratie op. Dat zal mèt de gemiddelde leeftied te make hōbbe, al kinne kleinkinder toch ouch veur de nudege ideeje zōrge. Es d'n kleindochter vaan 8, die nog wel geluif in de goodheilegmaan, zeet : "Dao geit wel érg vāōl mis bij dat Sinterklaos-journaal," daan doort 't neet lang mie of 't geit vaan *krik krak zjiemlala* en koume de ierste boorste in 't oonbegrens vertrouwe in wat awwers (en groetawwers) zègke.

Wie vāōl vertrouwe hōbbe veer nog in d'n touwkoms vaan de Limburgse taol? Paul Weelen is dat nog neet gans kwiet meh heer sjrijf pagina's vol euver wie vāōl sjoen wāōrd in zien eige Kirchröadsj al verlore zien gegaange. Heer sjrijf dat neer in 't Nederlands. Normaal zouwe veer daan zègke: kint dat neet in 't plat? Meh iech dink tot e groet deil vaan eus lezers blij zalle zien tot ze neet 4 pagina's laank teks oet 't ripuarisch mote oontciefere. Want gesproke is de spraok vaan euver die taolgrens nog wel te volge, meh es 't gesjreve weurt moot mennegein toch zien bès doen um te begriepe boe 't euver geit. Lizette Colaris liet in hāōr artikel zien tot rechters vreuger ouch meujte hadde um lui die Limburgs praote te begriepe en hēlt e pleidooi veur de erkinning vaan 't Limburgs volgens Staotus Deil III.

Zjus wie in de veurege nómmer vaan Veldgewas besteit ouch d'n decembernómmer oet twie deile: in 't ierste deil prizzentere veer artikele en nuitsberiechte euver de Limburgse taol. In Deil 2 koume de gediechte te stoon die veer vaanoet de ganse provincie touwgesjik hōbbe gekrege. En deze kier kraoge veer zelfs 'n reactie binne op e stōk wat in september geplaots waor; daoveur hōbbe veer meteen mer 'n nui rubriek, de "*Veldgewas Brevebōs*" ingeriech. In d'n hoop tot mie lezers ziech gerope zalle veule um us te laote wete wat geer vaan eus tekste en gediechte vint.

Shakespeare is um ein of ander reie populair oonder Limburgse diechters. Veer hadde al ins ieder 'n vertaoling vaan de hand van John Bovendeert oet Heeële, en noe lievere Ger en Mariel van den Munckhof oet Venraoj 2 sonnètte vaan de groeten Ingelsen diechter in eus sjoen Limburgs euvergezat. Boerum zouwe veer bang zien veur de wereldliteratuur? Meh ouch 't Limburgs landsjap en de natuur koume weer volop in beeld in versjellende gediechte. En dao zien ouch weer hiel get leveslèsse tōssedoor geweve. Vas oonderdeil zien de columns vaan euze redacteur Wim Kuipers, dee pas nog e book mèt korte verhaole 't leech heet doen zien. En daan ouch nog e persoanlek aofsjeid vaan diechter en meister Colla Bemelmans door John Hertogh. Veer winse uuch vāōl leesplezeer!

Bèr Brounts

Naomens de redactie

Kupershoo

Vól verwachting...

Wie ich op ei paar maondj nao elf woor, glufde ich nag heilig in Sinterklaos. Neet aewel det Zzwarte Dinges door de sjaorsjtein kroop. Ich zag det taenge jederein dae veurzichtig informierde of ich nag...

Ich zól 't toch waal weite, ich woor de beste van de klas. Waem zag det? Ich hauw de meiste puntje in mien deuske. Onnag naodet de meister zag: 'Daar gaan weer drie punten'. Ich hauw gevraag: Meester, mag de raam open?'

DE raam. Sjrikkelik. De raam in oos aetkeuke hauw zös roete. Jeder jaor inj november haalde pap dao ein van de roete oet. Kós Zwarte Dinges door nao binne. Ich hauw gemaete det det net kós... Woor ich waat me neump goodgluivig?

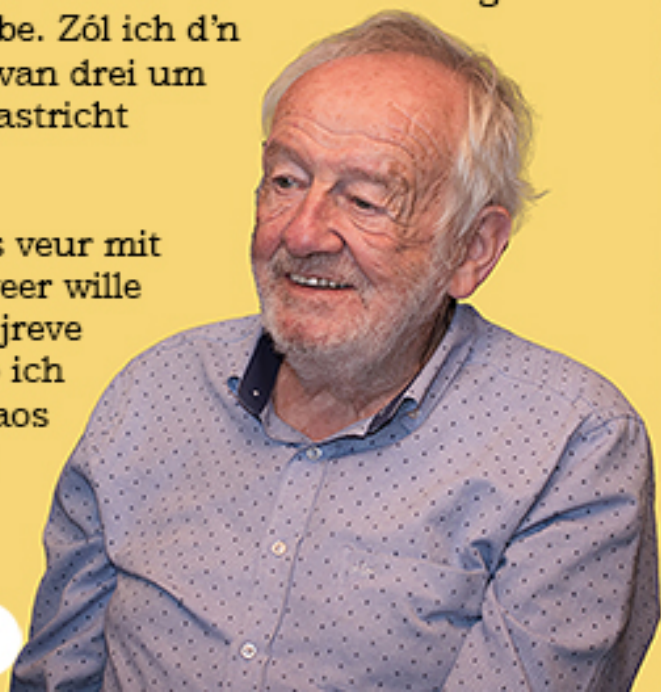
Ich dink van waal. Ich hauw nag waal get aorlog in mich. Veural vuur en gernate. Op sjool waerde dao neet euver gekald. 't Landj mós wiejer. Hogerop, leid vergaete, alles waert baeter.

Alles? Ich hób jaore gegluif in get wie 't Huus van de Taol in Drente. Det guf zös 'dialektboeken' sjaors oet, twie tiedsjrifte, en haet eine gas miense die beginnende sjriever helpe. Wen det hiej ins...
...en ja hoera: me dach inins euver ein Hoes veur 't Limburgs. Zól miene druim...

't Hoes greujde en greujde. Alles waat ei bietje mit 't Limburgs vandoon hauw, meugde mitboewe aan daen taaltempel. Ouch ein commersjeel gedeuns veur peutersjpeelzale en kienjeropvang, det mitduit wiel ze es missie hobbe: 'het vergroten van de kanskracht in de samenleving'. Dao kan ich bao nieks op taenge hóbbe. Zól ich d'n druim van de moder van Sjaronneke van drei um sjtraks Limburgs te sjtudiere aan Maastricht University kepot knotere?

Ach jao, de kanskrach van Veldgewas veur mit te moge doen woor bie nao nul, den veer wille veural aandacht en sjteun veur de gesjreve taal. Ich zeen en heur nag nieks. Hób ich veurnieks gedruimp? Of sjik Sinterklaos ein koppel kanskrachtige Pieten nao 't Hoes?

Wim Kuipers.

't Groàt Bonger Woordebook brungk 't Bungersj tot leve!

't Bungersj, de sjpraok dae in Bung tot um d'n doon van 1960 eederen daag woord gesjproke, krig eindelijk d'n aandacht dae 't verdeent. Auwd-Bungen-aer Jacques Aussems haet doezende wäörd en oetdrökkinge vasgelag in 't Groàt Bonger Woordebook.

Dat book tèlt 320 pagina, 't is 'n luukse oetgaaf (mèt helle kaf, in kleur en mèt prima pepier). 't Is in 'n beperrikde oplaag gedrök en is nao 15 november veur € 25,-- te koup bie Albert Heijn, St. Rochus-sjtraot 20 in Bung. Mer dingk d'raan, 't zin neet vööl beuk!

Nuie website Kirchröadsjer Dieksiejoneer

On line jieëft 't nog mar winnieg dieksiejonere. Deë va Kirchroa is noe jans nui in loeët. Óp www.dieksiejoneer-Kirchroa.nl sjteet nit alling D'r nuie Kirchröadsjer Dieksiejoneer Kirchröadsj-Hollendsj (mit tseechenoenge en jesjpraoche wöad) evver óch Nederlands-Kerkraads.

Doaneëver sjtunt tekste van zoeng 75 Kirchröadsjer sjrievere doa dróp (d'r äudste oes 't joar 1912), links noa youtube filmpjes en ópname van janse auw lidjer die vruier jezónge woeëte. Doa weëd nog jewirkd an inne uvverzetsmasjieng. Och dit is e werk van de kommissiejoeën *Hats vuur 't Kirchröadsj plat* van de jemeende Kirchroa.

En óch nog: **d'r Bibel in 't plat**, uvversetz in 't Kirchröadsj durch Paul Weelen, uuver d'r Jezus, 't Maria en d'r hillieje jees, te besjtelle vuur € 24,99 bij www.ticshop.nl.

De verzwakking van het Kerkraads

In mijn jeugd sprak bijna iedereen Kerkraads in elke situatie. Zelfs op de middelbare school spraken alle leraren de taal buiten de lessen om. Slechts een enkeling wist aan de taal te ontkomen. De dokter, de burgemeester, de notaris, de mensen bij de bank, de middenstand, iedereen deed onbewust mee de taal in stand te houden. Slechts een enkele keer verscheen er een stukje Kerkraads in een krant, zelden was er iets in het Kerkraads op een radio te horen en op tv nooit.

Zo'n twintig jaar geleden vond er een verandering plaats. Ik kan niet precies duiden waar die verandering aan lag, maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat het onderwijs daar een grote rol in speelde. Bij de kinderopvang mocht geen Kerkraads gesproken worden en die lijn is langzaam maar zeker doorgetrokken naar alle scholen. Het verdwijnen van een volwaardige middelbare school uit Kerkrade heeft daaraan ook bijgedragen.

Nu hoor ik vaak gezinnen met elkaar praten, de ouders en grootouders praten met elkaar en de kinderen letten niet eens op, want het gesprek is in het Kerkraads. Zodra een van de kinderen bij het gesprek betrokken wordt, gaat het hele gesprek verder in het Nederlands, de kinderen weten dan: nu gaat het mij pas aan en dan letten ze op. Dat betekent dat er een nieuwe generatie Kerkraadse kinderen opgroeit die helemaal geen Kerkraads spreken, erger nog, het niet eens verstaan en als er Kerkraads wordt gesproken, geven ze er alleen een negatieve duiding aan, omdat het ze niet aangaat.

Nog steeds wordt er veel Kerkraads gesproken, de generatie ouderen is talrijk en blijft stug doorgaan in het Kerkraads, vaak ook veel bewuster, omdat ze weten dat er iets verloren gaat dat eigenlijk bewaard had moeten blijven. Dat drijft ook de politiek ertoe goede intenties te tonen, initiatieven te ondersteunen die het Kerkraads moeten bevorderen. Niet echt natuurlijk. Want toen de Kerkraadse gemeenteraad unaniem besloot dat Kerkraads deel moest worden van het curriculum van het nieuw te stichten Martin Buber College was dat niet meer dan een gebaar. Bij de uitvoering ervan is de intentie helemaal naar de achtergrond verdwenen. Wat blijft is de ondersteuning van de werkgroep Dialect, die o.a. lessen geeft aan basisscholen over het Kerkraads (drie tot vijf lessen PER JAAR) en o.a. de nieuwe Dieksiejoneer heeft gerealiseerd én het tweejaarlijks Kirchroa jeet plat-festival organiseert.

Ook verenigingen die de promotie van het Kerkraads in hun statuten hebben staan, laten steken vallen. Zo laten de autoriteiten hun Kerkraadse teksten niet controleren door kenners en als ze spontaan iets moeten zeggen, gebeurt dat in een bijna gebroken Kerkraads. Zo spreken steeds minder ►

prinsen van de KVV Kerkraads, wordt het Kerkraads op de website van de KVV steeds fout geschreven. Over fouten wordt lacherig gedaan en correcties worden niet doorgevoerd. De recente motie van het CDA om het lied *'t Sjunste óp de welt* als officieel volkslied te benoemen in een tekstversie uit 1960, met alle fouten van dien, is alweer een voorbeeld.

Wat mij opvalt is dat er ook onder de Kerkraadssprekende bevolking veel veranderingen in het gebruik van de taal sluipen. Zo hoor ik nooit meer nummers uitspreken in het Kerkraads. Telefoonnummer, prijzen van producten, postcodes en huisnummers, ze worden bijna altijd in het Nederlands uitgesproken. Namen van personen worden steeds meer in het Nederlands uitgesproken. Mijn naam Weelen hoor ik veel vaker dan de Kerkraadse vorm ervan: Weële. En zo gaat het ook met Wieëts, Krieëmesj, Kloeët, Nieste etc etc.

Maar de veranderingen vinden ook plaats in de taal zelf. Ik heb er een aantal op een rij gezet. Taalkundige veranderingen die aangeven dat de eens zo sterke beheersing van het Kerkraads sterk aan het afnemen is.

- 1 Verzwakking van sterke werkwoorden: van oudsher was het beheersen van de sterke werkwoorden ook een blijk van goede beheersing van een taal. Met name de vorming van de verleden tijd speelt daar een rol. Daar is in het Kerkraads veel veranderd. Bijna iedereen zegt 'kieket' in plaats van 'keek', 'sjrievet' in plaats van 'sjreef' en 'vleiet' in plaats van 'vloog'. Misschien is dat een soort hypercorrectie, uit angst Nederlands in het Kerkraads te gebruiken is men de sterke vervoeging van het eigen werkwoord gaan vervangen.
- 2 Het vernederlandsen van oorspronkelijke Duitse woorden: 'passere' wordt vaak 'jebeure', 'flaich' wordt 'misjien' (en het eigen woordje 'flits' is al helemaal vergeten), 'wail' wordt 'umdat'.
- 3 De begin-'j' van het Kerkraads die zo typisch was, is vrijwel verdwenen en vervangen door een 'g'. 'Jreun' wordt 'greun', 'jries' wordt 'gries', 'jroeës' wordt 'groeës' (of zelfs 'groeët')
- 4 De ooit zo sterke ach-klank (de Duitse ach) van de g of ch aan het eind van een woord verandert in een zachte g: daag, zage (luister naar Jack Vinders).
- 5 De verzwakking van de persoonsvorm. De onbenadrukte vorm van doe was vroeger 'te', kuns te, weëds te, huurs te. Dat is tegenwoordig bijna altijd verzwakt naar 'se', wits se, kans se, sjtees se.
- 6 Het verlies van de genderidentiteit. Vroeger wist iedereen instinctmatig een woord van een geslacht te voorzien. D'r man, de vrouw, 't kink. Dat is tegenwoordig niet meer zo. Bij nieuwe woorden (en daar zijn er heel veel van) is dat nog enigszins te begrijpen, website, internet, handy, etc etc. Instinctmatig zou ik er d'r website, 't internet, d'r handy van maken. Maar iedereen zegt automatisch de website en dus ben ik dat ook maar gaan gebruiken. Erger vond ►

ik het verlies bij een algemeen geaccepteerd woord als 'plai'. In het Kerkraads was dat altijd 'd'r plai', toch zie ik het nu onder invloed van het Nederlands veranderen in 't plai'.

7 Verzwakking van de verkleinwoorden. Deze trend heeft al lang geleden ingezet. En helaas maar waar, ik doe het zelf ook. Mannetje was vroeger altijd 'mensje', balletje was 'belsje', stoeltje was 'sjteulsje', dat is tegenwoordig algemeen geaccepteerd als 'mentje, beltje en sjteultje.' Gelukkig is dat nog niet bij alle zelfstandige naamwoorden het geval, 'duurtje', 'kestje' en 'klinkje' klinken nog steeds vreemd in mijn oren.

8 Verlies van woorden. Vroeger gingen we niet naar de supermarkt, maar naar de slager, de bakker en de groenteman. Daar moesten we persoonlijk een wens uitspreken om iets te krijgen. Zaken als 'wek', 'pasteet' en 'moere' waren essentieel. Tegenwoordig is er bijna geen bakker, slager of groenteman nog te vinden en waar die is, spreekt men daar geen Kerkraads. Een verschijnsel als een 'nieënesje' en een 'sjoester' zijn weg. Een kerkraadssprekende jongere hoorde ik pas nog 'mis' zeggen in plaats van 'nieëvel'. Maar ook woorden als 'jevelles' en 'jodzeëndiech' zijn zo goed als weg.

9 Verlies van wijkonderscheid. Vroeger kon je horen uit welk deel van Kerkrade iemand kwam. Dat is niet meer. Mijn tante kwam van de Prick en zelfs die ene straat had herkenbare afwijkingen van het Kerkraadse. Zo zei ze altijd 'biersje', terwijl in Kerkrade 'beersje' werd gezegd. Een vriend van me wees me erop dat hij als meervoud voor 'oog' het woord 'ouwe' gebruikte, dat op Bleijerheide gebruikelijk was. En op Spekholzerheide zei men 'at' in plaats van 'al' (lees Wiel Kusters er maar op na) en 'joonsdig' dat we van John Vandeberg als zodanig in de Dieksiejoneer moesten opnemen. Die onderscheiden hoor je niet of nauwelijks meer.

Uit het bovenstaande zou men kunnen opmaken dat ik het zelf jammer vind dat het Kerkraads zo erg aan het veranderen is. Dat is ook zo. Niet dat er zoiets als puur Kerkraads ooit heeft bestaan. Zelfs Stelsmann en Hirsch die ooit zo streng waren in hun beoordelingen van het Kerkraads van anderen, hebben in hun lange loopbanen verschillende van deze veranderingen in hun creatief werk doorgemaakt. Talen veranderen, daar ben ik me terdege van bewust. Culturen veranderen, samenstellingen van plaatsen, gemeenschappen en gezinnen veranderen en vooral ook de techniek verandert, waardoor er vele nieuwe begrippen ontstaan. De talen om ons heen veranderen net zo. Laatst heb ik geprobeerd de nieuwe Nederlandstalige liedjes van 2024 te verstaan. Dat lukt me slechts voor een deel. De straattaal ontgaat me volkomen. Maar wie Duitse jongeren hoort praten valt op hoeveel Engelse begrippen ze in hun Duits verwerken, meer dan wij ooit deden. En zo gaat het ook in het Frans en zelfs in het Portugees, al houden die er vaak nog een eigen uitspraak op na. ►

Wat zegt dit over de toekomst van het Kerkraads? Dat durf ik niet te zeggen. In de klassen die we als Werkgroep Dialect in het kader van de Kerkraadse lessen op basisscholen bezoeken zijn er altijd nog 5 tot 6 kinderen te vinden die thuis Kerkraads spreken. En dat wijst erop dat er in elk geval nog een volgende generatie Kerkraads spreekt. Anderzijds zijn er ook scholen die die (gratis aangeboden) lessen weigeren omdat geen enkele leerling nog Kerkraads spreekt (en waar dus eigenlijk de noodzaak om die lessen te geven nog veel groter is).

En niet alle veranderingen zijn per se negatief. Door alle veranderingen past het Kerkraads misschien ook beter binnen de Limburgse taalgemeenschap en wordt er eerder als een echt Limburgse variant onderkend dan nu, waar Kerkraads bijna automatisch tot onverstaanbaar of niet de moeite van het beluisteren waard wordt gekarakteriseerd (zelfs in Heerlen).

Helpen de initiatieven van gemeente, Hoes veur 't Limburgs en dialectverenigingen, werkgroep Dialect etc etc om het Kerkraads in stand te houden? Ik blijf bij een vraagteken. Het zijn druppels op hete platen en die verdampen nogal snel. Maar probeer je het niet, dan heb je geen enkele kans.

Het Kerkraads is een mooie taal, zo niet de mooiste onder de varianten van het Limburgs. Maar de kansen voor overleving worden steeds kleiner, zeker als ook de Kerkraadse creatievelingen zich steeds meer gaan uiten in het 'commercieel Limburgs' zoals ze het zelf noemen. Dat wil zeggen een door hen zelf veranderd Kerkraads dat lijkt op Maastrichts, Sittards of andere niet-riparische variant om het commercieel in Limburg te kunnen maken en gedraaid te worden op L1 of andere platforms. Dat is heel begrijpelijk, maar voor iemand die zo verbonden is met het Kerkraads als ik, volkomen absurd.

Modders erve darf nit sjterve, zei Hens van de Weijer al, maar kijk eens wat er al verloren is.

Paul Weelen, Kirchroa

VELDGEWAS

BREVEBÖS

Hallo Wim,

Mit 't sjterve van (al wèr) ènne miensj dae vuuer de Limburgse taal waor en dao-i sjrieëf, geit al wèr get verlaore, Wie vääol van ós blieve d'r nog uuever die paol blieve hawte en 't diejalek zoeë zuuver meugelich (wille) blieve kalle? Aan dat lètste moos ich dingke wie ich 't sjtök van dich loos uuever aw wuuerd, die eigelich gaar neet awt zunt! Die waere ouch hūjsterdaag nog ummer benots meh jaomer genóg laote vääol lūj d'r kop nao 't Hollisj hange. Woeëvuuer sjaamp die vrow zich vuuer 't woeërd sjöttelsplak? Ich sjöddel mienne kop en daobie ving ich 't jaomer, dat die dat deit. Wat is dat óm zich vuuer te sjame? Ich kaveer 't neet.

Dan wil ich nog get zègke uuever laepel, mets en versjèt. Dat zunt gein aw wuuerd, die waere nog ummer jeekere daag benots. Dao gao ich 't èvvel neet uuever hōbbe, meh waal uuever dien opmèrking dat vuuer 't Hollisje "bestek" gei Limburgs woeërd vuuer wieër, want dat is t'r waal! Op Klumme heisj dat gesjieër. Gesjieër is wat me in d'r gaard gebroek (sjöp, gaffel, raek, sjoeffel) meh op Klumme zaet me dat ouch vuuer laepel, mets en versjèt. 't Is e woeërd dat ich jeekere daag gebroek aone d'r bie nao te dingke, mit anger wuuerd: vuuer mich klatsj normaal.

Antoon Brouns

Daag Teun.

Moog ich det zoe zegke? 't Woor ein verrassing, deze meil. Jaore neet gehad. Danke danke. Mae waat mótte veer daomit? Ich sjrief meil: waem zaet det det verkierd is? 't Hoes? In Wiert en anger boetenieje kalle ze van maalplak: eine zakdook of tesseplak. De v. Dale pag. 1471 haet 'maal': reistas. Tas-tes, zak, Ingels mail: tas, bujel veur de brevedraeger. Brevedraeger. Aod woord? Zeker. Ich hōb det deze ieuw nag neet geheurd. Mae ei wied baeter woord es postbode. Eine bode brach nuuts. In Griekeland haet eine man 42 kilomaeter en 192 maeter mótte loupe veur d'r det nuuts gepos kreeg. En is 't nuuJts. Ich heur die J van 't Hoes neet.

Dich zaes det Klumme ein eige woord veur besjtek haet: gesjieër. Zaes zelf det det (ouch) sjöp, gaffel, raek, sjoeffel kan beteikene... Gesjeer (Duutsj Geschirr, dem Pferd das Geschirr anlegen - het paard optuigen) is eine verzamelnaam, krek wie gevaers. Zal SesieL vraoge of ze dao get euver wilt sjrieve. SesieL is aevel 't Hoes oetgesjmete. Ze hauw zich de naas gesnoef in eine sjöttelsplak plaats zakdook. Allei, veer gaon wiejer. Ich bedoel: hōbbe de Hollenjers tesseplak vertaald of angersterum?

Wim Kuipers

Nui blomlezing vaan gediechte vaan Har Sniekers

Tijdens 'n bijeenkomst vaan "Café op zondagmiddag" in Thorn is op 16 november 2025 'ne gediechteboondel geprizzenteerd vaan d'n Thornse dialekdiechter Har Sniekers.

Heer moch 't ierste exemplaar vaan dee boondel zelf in oontvaangs numme es 'n ierbetoen veur zien jaorelang bijdraog aon de literair cafés vaan Torna Cultura.

D'n diechboondel is in 'n beperkde oplage gedrök. Ein exemplaar kos € 10,00 (exclusief versjikkoste) en is te bestèlle door e mailke te sjikke nao harriesniekers@live.nl.

Nuie boondel mèt korte verhaole vaan Wim Kuipers

"Mit de AU van pien" is d'n titel vaan de nuie boondel Limburgstaolege verhaole vaan Wim Kuipers, dee op zaoterdag 22 november is geprizzenteerd in Bookhandel Dominicanen in Mestreech.

Deen titel zeet alles euver de meneer boe-op Wim Kuipers mèt zien taol umgeit. De moos dèkser twee keer leze um te begriep wat dao steit meh este eine kier geweend bis aon zien associatief meneer vaan 't vervlöchte vaan wäörd en gedachte, opent ziech 'ne wereld vol poëtische energie. "*Ich sjrief wäörd en dan zeen ich waal wie die bie-ein komme*", zeet heer zelf dao-euver mèt vööl geveul veur ironie.

"Mit de AU van pien" is veur € 14,90 te koup in alle groete Limburgse boekhandels en kint online bestèld weure bij d'n oetgever **Tic/LiLiLi**.

SesieL

Sjrieve euver sjrieve in/euver 't Limburgs

Óngerböndj

Wiet geer in de Kupershooch kónt laeze, maak ich mich danig zörg euver 't gesjreve Limburgs. Neet euver de kwaliteit, gezjwieges de sjpelling, mae waat dan waal?

Ich weit neet of ich dao antjwaord op mót gaeve. Naodet prof. Leonie Cornips via de veurpagina van De Limburger Code Rood oetreep veur 't Limburgs, bön ich in d'n óngerbóndj belandj. Ich weit neet mie wo 't um geit, waat de probleme zien, waat verkierd woor: det waerde neet gezag.

Ich citeer daoveur 't begin van det artikel: *'Het is een kwestie van geduld, voordat Limburg geen Limburgs meer spreekt.'* Taalkundige Leonie Cornips, verbonden aan de Universiteit Maastricht, maakt zich grote zorgen om de afnemende aandacht voor het Limburgs. *"Het Limburgs heeft straks alleen nog maar een troostend karakter. Dat is te weinig."*

Einde citaat. Troostend karakter? Waat is det? Mesjiens höb ich waal get gerope wo det 'feeks' van geine-zin-det-op-te-zeuke nieks bie is. Ich mein: waat is det persies: troostend karakter?

Ich dink det det ein hiel aod gezeiks is, det geveules allein of veural in dialek zólle kónne waere oetgebrach. Mesjiens. Waem aevel haet dao get aan? Vräögske: wie mótte Goojse dames mit opgehiemeld dialeksjpek dan bevalle? Mit Ludwig B. en de Beatles?

Zal waal, zal zal ammaol waal, mae woveur krieg de weitesjappelikke be-waering van hiejbaove: 'Dat is te weinig' gein verklaoring?

SesieL gemeild. Dóm dóm menke. meilde ze sebiet trök. Of ich dach det de jaore det zie begienke woor, en in ei hökske zoot nao te dinke, dichte, det dao intres van boete veur woor? Volkskrant. Vrij Nederland?

Wim Kuipers

Colla is neit mee.

Wie ich berich kreeg dat Colla gesjtörve waar, dach ich aan 't lètste tillefoongesjprek mit Bertie. Zie zag doe: "John, 't kaerske geit langzaam oet". Veer ware dus veurbereid, mer waat nemes wól is toch nog ónverwachs gebeurd...

Mien gedanke gaon trök in d'n tied. Zöstig jaor geleje zout ich bie häöm in de klas oppe Beckersmulo in Zitterd. De bèste leraar dae ich oots gehad höb. En wie ich lid mog waere van de Allgemeine Sjrieverskrink Veldeke Limburg, waar hae veurzitter, sikkertaris, penningmeister mer veural – wie hae 't zelf zag – lid. Ein greutsj én krities lid.

Waat höbbe veer vööl van häöm geleerd, neit allein euver 't dialek en gedichter, euver kuns en kirk, euver plante, beeste en luuj, mer veural euver 't laeve...

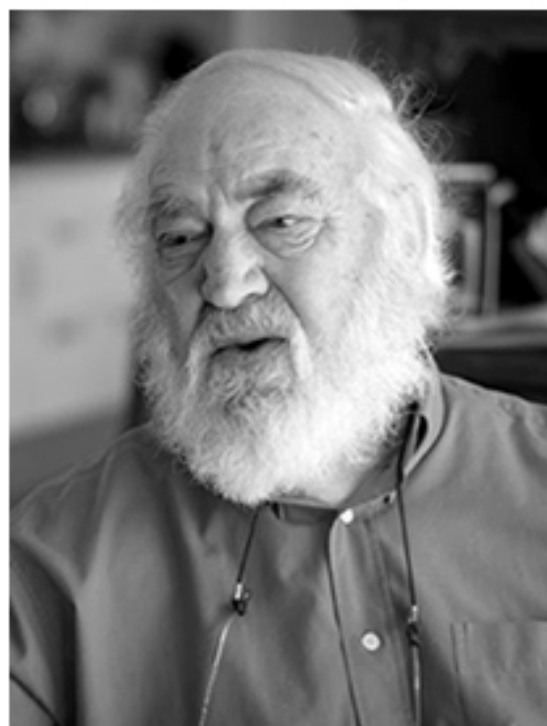
De lètste biejeinkoms van de Sjrieverskrink in september waar op verzuik van Bertie bie hun in Nuth. Colla waar d'rbie en ouch weier neit. Mer doe zougs 'm toch geneite van ziene gróp, zien sjrieversvrunj.

Mer hae waar vööl mee es eine sjrieversvrundj, hae waar 'ne gans fejne minsj, greutsj op Bertie, op zien kënjer en kleinkënjer, veural op de kleine Colla. Hae genaot van zien gezin én van 't laeve en bleef pès op 't ènj geïntresseierd in ós Limburg en häör dialekte. Hae waar eine boeiende meistersvertèller, sjriever, dichter, woord-kunstenaer en wees ós dèks mit ziene fiene humor op de missjtènj op dees welt.

Hae waar veur mich ein groot veurbeeld.

"Daag leive Colla, daag meister".

john hertogh, zitterd

De óntwaopenende krach van 't Limburgs

Me kènt zich aafvraoge of de óntwikkeling van 't gebroeke van oetsjloetend 't Hólles in 't formele laeve waal zo sjlum is. Door de jaore haer is door óngerwies en regelgaeving 't Hólles ein wichtige plaatsj toebedeild gewore wodoor 't gebroek van 't Limburgs es taal in de offisjeel ruimte nao de achtergróndj is geduujd. De erkénning van 't Limburgs es formele taal zou kènne beteikene dat ouch in de gemeinteraod, in de rechbanke en in alle euverheidsinstanties, luuj zich kènne oetdrökke – in woord en gesjrif – in 't plat.

Woróm zou dat wichtig zeen? Dat kènt me aafleze aan de anekdotes die truk te vènje zeen in versjlage van zittinge en artikele in gezètte oet de tied dat lang neit alle luuj 't Algemein Besjaaf Nederlands mechtig ware. Ze koosjte dèks überhaupt amper laeze en sjrieve. Es luuj dan in aanraking koume mit plisse, rechbank of reclasseiering, waor dao ein perbleem in de communicatie: de rechtesj die vanoet Holland nao Limburg koume, koosjte de luuj dèks neit richtig versjtaon en begrepe ouch de aard van de luuj neit gans. Geit me op zuik nao veurbeelde van de gank van zake in daen tied dan kump me sjoon anekdotes taege die aantuine dat 't gebroek van 't Limburgs (of me kènt ouch zègke: ein van de dialekte van 't Limburgs) veur ein versjuving koosj zörge. Ein versjuving van gesjpanne nao óntsjanne, van ónzeker nao zeker en van wantroewe nao vertroewe.

Eine plis oet Friesland dae bie zien collega's in Limburg op bezuik waar gewaes sjreef in 1954 dat hae haw opgemirk dat de kènjerrechter zien ganse zitting in 't plat deig. Gein woord woort in 't Hólles gesjpraoke. In plaatsj van dit aaf te keure sjreef d'n heer dat 't gebroek van 't plat sjus helpend waas gewaes in 't proces wo de jóng luuj moosjte getuge. Hae meinde: 'Es hie noe eine rechter oet Den Haag haw gezaete, waar 't óngerzuik vas neit zo flot geloupe wie noe. Ich kouw pès de conclusie dat de sfeer in de rechtszaal vertroewd waar, waat allein mer kènt make dat de versjtandjshawting tösje rechter en verdachte goud is.'

In Mestreech waar Edmond Jaspar (1872 – 1946) actief es advocaat, historicus, kénner van dialekte, sjriever en dichter in 't Mestreechs. Bie ein jubilei woort euver häöm gesjreve: 'Gebaore en getaoge Mestreechenaer, kénner van 't Mestreechs wie geine angere, laevend mit en ónger zien sjtadsluuj waar d'n advocaat Jaspar waal d'n aangeweze minsj óm es rechter in 't kanton van St. Servaos op te traе. Op die zittinge is zo déks gebleke dat Dr. Jaspar de volkszeel door en door koosj en wie de luuj op hun gemaak koume, wènt hae ze in ónvervalsj Mestreechs toesjprouk, waegwies maakde en oppe falie gouf. Ónbewus gouf de jubilaris de boetesjtäönder meer wie éns ein inzicht in 't karakter van 't Mesjtreichse volk. En zien 'zètte' in 't saapig dialek veroorzaakde nog al èns sjaterlach en vruid.' ►

In Remunj waar 't Mr. Th. Janssen dae in de rechtszaal eine plezeierige sfeer wós te make door 't Remunsj plat te gebroeke óm daomit eine van angs razelende verdachte of eine sjtótterende getuuge op zien gemaak te sjtélle.

Al in 1928 woort Mr. Fr. I. J. Janssen benuimp pès president van de arrondissementsrechbank in Mestreech. In de gezèt woort gesjreve: 'Hae kènt Zuid-Limburg wie geine angere en haet al gaw 't vertroewe doordat hae de luuj in hun dialek leet kalle en anjtwoord geef in 't plat.' 't Dialek sjpraeke woort besjreve es ein tactisch middel óm 't vertroewe te wènne en luuj zake te laote oetsjpraeke die ze in 't Hólles zoue verzjwiege.

In 1967, zo kénne v'r laeze in de notule van de gemeinteraod van Mestreech, waar Harie Haaken es lid van de Boerepartie in de gemeinteraod gekómme. Hae woort dao terech geweze omdat hae bie zien allereesjte optrae in de raod, zich in 't plat oetdrökde. Häöm woort dudelik gemaak dat 't "doodgewoon een kwestie van beleefdheid" waar, óm in de raod 'Algemeen Beschaafd Nederlands' te sjpraeke. In de publicatie van de notule bleek dat de toesjpraok van Harie toch in 't Limburgs is opgenómme en oeténjteliks is hae mer leifs 20 jaor in de gemeinteraod gewaes, dus 't koum goud. Mer dit veurbeeld leet zien dat in die jaore de teneur nao 't ABN versjaove is en 't Limburgs neit gewaardeierd woort.

Ouch in dezen tied, wo vriewaal alle luuj 't Hólles geleerd lieke te hóbbe, is 't nog altied te mirke dat de ómsjtèlling nao 't Limburgs drék maak dat luuj zich korter bie ein vuile sjtaon, zich herkénne en zich zelf kénne zien, zónger aan te passe en zónger zich gedwóngte te vuile. 't Limburgs is de taal wo de Limburger zich 't bèste in kènt oetdrökke – veural es dao ouch nog ein sjpanning óp de communicatie sjteit en gein misversjtandj moug gaon besjtaon, zo wie dat dèks in formele aangelaegeheit waal gevuild wurt. 't Zou gein puntj van discussie mouge zien dat 't Limburgs gebroek kènt waere, óm te moele mer ouch óm te sjrieve.

Daoveur is 't wichtig dat veer ós insjpanne óm 't Limburgs erkènd te kriege es ein van de tale die dit landj riek is. De Actiekemisse Limburgse Taal die saer juni 2025 is samegesjtèld zèt zich names de Provincie Limburg in veur dees erkénning. Ónger aanvuiering van Yuri Michielsen sjpanne Esther van Loo, Vital Hansen, Remco Vrinzen, Bastiaan van der Velden, Alexander Vervoort en Lizette Colaris zich in óm uuterlik in 2030 de erkénning van 't Limburgs es formele taal veur mekaar te kriege. Want de krach van 't Limburgs is die erkénning toch zeker waerd!

Lizette Colaris (Zitterd)

(Mit dank aan Bastiaan van der Velde veur 't oetzuike van de artikele oet de archieve van gezèt en gemeente.)

Oet 't trouwbuikske van mien oma en opa

Lêts koum ich kopieje taeg van 't trouwbuikske van mien oma en opa, de awwesj van mien mam. Op de eesjte bladzijde lous ich: "Op den 10de Februari 1915 is het huwelijk voltrokken tusschen Ekermans Jan Marie Willem, geboren te Sittard den 9de September 1887, zoon van Ekermans Jan Theodor en van Anna Maria Goldstein en Thissen Maria Johanna Clara, geboren te Sittard, den 17de September 1889, dochter van Thissen Peter Joseph en van Brandts Margaretha". Wiejerop lous ich: "Kinderen uit dit huwelijk geboren: Josephina Maria, 1 Juni 1916, Gerard, 7 Aug. 1917, Maria Elisa, 4 Sept. 1919, Jacques, 14 April 1921, Marie Antoinette, 10 Oct. 1922 en Carola Hubertina, 10 Juli 1924".

Deftige name

Waat ein deftige name bie mien nónks, tantes en mien mam (Carola Hubertina)! Ich zouw ze, es ich neit baeter wós, neit herkènd hōbbe. Maria, Gerard, Elisa, Jacques, Antoinette en Hubertina. 't Liek waal of ich van ein rieke Franse femieje aafsjtam, me krig zelfs 't gevuil van adel te zeen. Waat is aevel 't geval? Die sjieke name woorte in 't dagelikse laeve, in ós Zittesj dialek: Mie, Sjeer, Lies, Sjaek, Nèt en Tin. Nemes van mien nónks en tantes sjprouk bie mien mam euver Hubertina, nae, me haw 't euver: "Tin van ós". Dat is effe sjlikke natuurluk, mer zo deig me dat vruiger. Prachtige, soms Frans klinkende name woorte verangerd, "verbasterd" in geweun klinkende name. Dat nónk Sjeer es Gerard sjtóng ingesjreve, tant Lies es Elisa en tante Nettie es Antoinette, hōb ich vruiger nootsj geweite. Mer nogmaals: zo ging dat doe, en ós dialek droug dao 't ziend aan bie.

Anno noe

Noe sjteit in 't trouwbuikske van de luuj, es ze al getrouwd zeen, ouch al kreges de kènjer bie de gebäörte soms nog twee anger veurname, meital veuraan de bedoelde naam. Bie mien kènjer, twee jónges, Ralph en Cyriel, bie anger jónges beveurbeeld Jens en Finn of bie maedjes beveurbeeld Lotte en Myrthe.

Nuuj tieje, nuuj gebroeke!

Phil Schaeken, Zitterd

IN 'T BROONSGREUN EIKEHOUT...

Mèt gediechte en verhaole oet:

**Zitterd, Kirchroa, Wieërt,
Baolder, Postert,
Valkeberg, Klumme, Venraoj,
Hamentj (B) en As (B)**

wunsj

't geef zoväöl wunsje
veural mit dees daag
'gezóndj en gelökkig'
dat is mich te vaag

'ein zelig nuujjaor'
heurt me ouch everal
waat koup ich dao veur?
wie gemeind is dat al?

'alles wat wunsjelijk is'
ouch weier zo'n zin
mer meint geer dat zo?
oké, 't is ein goud begin

van:

ein jaor vol nuuj kanse
zónger vääöl zörge
laot ós same de sjtarre
van de hemel gaon danse

laot 't ein jaor waere
zónger pien en verdreit,
mit gelach en plezeier,
ich wunsj uch :
GENEIT!

john hertogh, zitterd

kersmis

werreldwied waeve
aan ein vredesweb
sónger petroon
sónger recep
gèn commando's
gein gesjreef
mer estebleef
gelouf, haop, leefde
op ilk laevespaad
besjerming
ómerming
van versjtilling moge zinge
van oorlog vrie
in gein inkel web gevange
mer moge verlange
nao kersverhaole
symbole
van oorsjprong
vól vruijd, laevend, blie
werreldwied waeve
aan ein vrieheids-vredesweb

kersgedachte

de doef en de vos
ích veul veur vrede
zaet de witte doef
veur vrede euvéral
zoväöl gowe wil
zaet de vos
me zoow d'r sjtil van waere
en van 't vredessymbool
resde nag sjlechs
ein hópke witte vaere

**

gein inkel fees
zo zeer bezónge
zo blie van zin
de werrelt hilt
de aom heel effe in

**

det altied de roos
weer moog óntsjpringe
det altied 't verlange
moog blieve
óm d'r euver te zinge

toos, postert

roetsje

daag roetsje oes e lank joar
in inne daag eróp noa e nuit
ing sjliet van erinneroeng
eraaf in e nui verlange
belle kliengele
langs d'r berg van joares-tsiete
iespalies sjmiltst i zommersjpróssele
eëd wurpt ziech óp i huevel
weëd daag noa daag berg
warm e joar
um ziech aa tse werme
in 't tsezame
tse sjoedere óch
in alling
en wat bliet is de sjliet
va de tsiet
vier roetsje mit
joar noa joar
bis 't ieëwieje wies
't ónendlieje lit

belle kliengele
los ós danse

glijden

dagen glijden uit een lang jaar
in een daag omhoog naar een
nieuw
een slee van herinnering
omlaag in een nieuw verlangen
bellen rinkelen
langs de berg van jaargetijden
ijspaleis smelt in zomersproeten
aarde werpt zich op in heuvels
worden dag na dag berg
weer een jaar
om zich aan te warmen
in het samen
te huiveren ook
in alleen
en wat blijft is de slee
van de tijd
wij glijden mee
jaar na jaar
tot het eeuwige wit
in het oneindige licht

bellen rinkelen
laat ons dansen

Wim Heijmans, Kirchroa

veur jederein
van allemaol
om leif te hōbbe
te omerme
verblieje
verwerme
kwetsbaar
kreftig
lestig
mechtig
pienlik
prechtig
puur
oprech
eerlik
ech

want...

- es ich neet weit
waat ich zégke mót -
wienee get
lestig
mer toch ouch sjoon is
pienlik
mer toch ouch prechtig
lieke weurt
jus gans kreftig
lestig sjoon
en pienlik prechtig
blik
- es ich neet weit
waat ich zégke mót -
zo mer inèns goud
toont taal zich
magisch mechtig

Hanneke Post, Zitterd

Ein Tijgermies

Zeej kiek nao boête
dór ein iëmelik vinster
óngedöbbeld glaas
de wink bluus beej eur binne
miêzelraengel miêzert
't oêtzich döbbel noow
witte wange waere naat
oê de naas drief sjnót
ein tijgermies oppe sjlup
onger heng mit gedöld.

't Is gedaon,
iergister vruug-aan
in de morg vóng emes
van 't Greune Kruuts
de kranke dame.
Ich wós de naam neêt
wao zeej oêts mei hei besjtaon
neêt wao eur hoês gelaeye waar

kort truuk pas
praode weej mit-ein in de Aldi
guns in daen hook dao
beej de beste besjute
van Baolder en rónkum.

Zeej sjtóng dao en hóng
euer de winkelker haer
hei det dingk ein brems?

Ich zag taengen heur
det 't mich verwóngerde
idders kier opniej
as ich heur zoôg vol elegans
wir verwóngerd waar euer de moôd
zich sjiek aan gaon trekke
zich opmake mit precisie
mit stilettohekskes
aan de veut te doôn
piënzaam rechop te gaon
kleine sjtepkes te make wiej ►

in ein Veldprocessie euer zank
Ich eure glimlach bewónger
wiej de glimlach van ein Madonna
ein Madonna van Bellini

eur aope zuver gezich
wiej 'gezich van 't Maedje
mit 't aope hendje vur zien liefke
das Mädchen mit gespreizter Hand
vor der Brust
van Paula Modersohn-Becker
(ich numbde neêt de geliëkende
katte-auge).

Ach toch
Zeej goof auch um kuns!
Zeej leet mich toe.
Net daen daag teueur waar zeej
onger curatele gesjteld.
Begós zeej.
"Dae curator verdeent mier aan mich
as wat ich meug besjtaje.

Wiej ken me ein ten dode opgeschreven
mens ónger curatele sjtelle?" vroeg ze.
"Omdat slechte daden gangbaar en
geoorloofd zijn." Dóch ich, zag ich.
Det antwaord deej eur greuzele.

Of ich van katte heel?
Jao, ich haoj van katte, hiel vuul.
Zeej wós mich te woeëne. Zag ze.
Ao? Dóch ich.

In mien gedachte later hóng
zeej wiel ze zich sjtiêf sjtaonde heel
aan eine vaam van sajete.

Eine Ivaore Taore
vol gesjmolte leefde
sjtiêf van de piën.
Van binne al gesjtorve. ►

Noeëts mier zoog ich heur
wós neêt wao ze woende.

't ING

Van Sjaak van Lot huurde ich
det zien euverbuurvrouw doeëd waar gevónge
de pliesie waar de gansen daag aaf en aan gereje,
taengen den aovend waar einen doejewage gekómme,
dao hejje ze de vrouw ingesjaove.

“Det waar diej kranke vrouw, ein sjoeëne vrintelikke dame
op hoeëge naoldhakke. Dao waar der mer ein van in Baolder.
Die mós to hóbbe gekós.”

Ein Tijgermies in ein kórfke waerde bezörg.
“Wiej aafgesjpraoke, Mauw Mauw.
Vur uch.” zag de mins van de mies

Godelieve van Gemen, Baolder

Geer kint dit
gediech ouch
beluustere,
ingesproke door
Godelieve van Gemen.
Klik daoveur hei.

As

As 'n bord 'ne telder hit
'n vaatdukse schóttelslet
't huuske d'n eimer
en 'n kónt 'n vot

me miezele zaet
taege zachjes raegene
maar majjeme
taege harde

as me meug is en
oètrös in 'ne praos
en me zaet ouk nog ens taege
't letste oét de kóffiekan
raos

let dan good op...
en zeker as

me smeis taege soms zaet
me geit fiete as me wegrent
en zich ein fim smeert
as me hónger haet

'ne treuzelaer met aete
'n fiemelkónt neump
en eiges gekaokde soep
zelf gemak haet

't duit duuëje
as de snieë smelt
't hudje van 'n ei
'n döpke wuurt geneump

wao watte...?
neet altied watte zien
maar 'n widvrouw
ouk neet altièd wit

miere, zeikdieëme heite
me 'n zevezölders gezich haet
as die neet weggaon
'ne mins dae fioel speult
dermkiedelaer hit

dan mót me zich ech
aaf gaon vraoge
of me neet in Venlo zit

en waere óg beschuúte met
sókkerkäärkes aangebaoje
dan... jao dan hoof geej
neet lang mier te raoje!

Jan Maas. Venloos.

Truuëst

Kom mer beej mich
ich umêrm dich
mèt mien takke
streel dich
mèt mien blare
dich bés neet allein

ónger mien parasol
moogse schuuële
sezoêne gaon en kome
zoeë waasj en
zoeë zaltj altiêd zeen

Francien Clijsters, Wieërt

Mit enne zòmmersen dág zeuj ik òw wille vergelieke

Mit enne zòmmersen dág zeuj ik òw wille vergelieke,
Már geej ziet liëfleker en záchter van aard.
Ròwwe wiend duut ien mej de lenteknöpkes nog wieke
En zòmmers dūre már kort, ze make vaart.
Maej schient 't himmels oeëg te hét ien al zien schónnegheid,
Te duk is ziene gowwe schien gedimd,
Verliëst 't mojje zien bekoeëring en mojjegheid,
Dur tref of netuūr's verloeëp getrimd.
Már òwwen ieëwege zòmmer zal noeëts verwaeje,
Noch zudde òw zūverheid verliëze; die is òw aege,
Noch zal d'n doeëd òw aoverhale ien zien schadòw te traetje,
Vur ieëweg zudde geej ien dees weurd meuge vòrtlaeve.
Zóláng as we ojjem kunne hale of oeëge ziën kunne
Meuge ok dees weurd zóláng laeve en òw laeve gunne.

William Shakespeare Sonnet 18
Shall I compare thee to a summer's day?
Vertaling in het Venrods door
Ger en Mariel van den Munckhof, Venroj

Dur fertuun en alleman ien de steek gelaote

Dur fertuun en alleman ien de steek gelaote,
Beklaag ik gâns allieën mien ieënzaam bestaon.
Mit aergerlek geknaoj dat toch nie mugt baote,
Beschouw en vervloek ik hoe 't meej is vergaon.
Wat zeuj ik toch gaer wat hoopvoller zien,
Mit kámmeräöj ien aovervloëd geliek geej of heej,
Òp d'n ieëne of ândere zienen aard of aermslág bin ik kien,
Már zelfs waar ik 't maest van geniët mekt nie tevreej.
Beej dees gedaachte worvur ik mien aege bekânt verácht,
Daenk ik gelukzaleg án òw, zoeëdat ik wér
as de lewwerek den beej 't ánbraeke van d'n dág
d'n himmel toezingt van hiëroonder ver.
Want as ik terugdaenk án òw liëfde zuut en riek,
Dan waan ik mien aege enne kunning geliek.

William Shakespeare Sonnet 29

When, in disgrace with fortune and men's eyes

Vertaling in het Venrods door

Ger en Mariel van den Munckhof, Venroij

Leech in g'n duuster

De daag zunt kort,
de lóch is vaal en gries
Water bevrüs en wuvert ies
Op g'n aerd al 'n diekke laag sjnieë
Zjwaor op de veut batter ich d'r dörg
't Geit lantsem en ich waer mörg

In de wiejte zieë ich e leechsjke
Ich sjleip mich d'r haer
wie 'n sjlek dörg de klieë
Meh opins is 't voet
en nimme te zieë

Vuuer mich oet is ènne tunnel
Dae geit va nieëmes nao nieks
Ich verzaw mich de sjoon
in sjnieë dae pratsjerig is woeërde
Dao nots ouch neet d'r bètste wieks

Da lieët 't leechsjke zich wèr zieë
't Sjient mich te wingke
De kaw bieës kump opzètte
en griep mich bie de sjträöt
Ich kin nog bloos aan ei dingk dingke
Zoot ich maer werm binne
Da huuer ich 't geluid van 'n träöt

't Kump vanoet ènne sjtal
dae mich ieësj neet waor opgevalle
Mit nütje krach loup ich drop aaf
Gao nao binne mit ènne sjtroef wind
Ich zieë tweeë sjäöp en ènne traog
Miljaar, dao-i liegk op sjtruue
e pas gebaore kind!

Antoon Brouns, Klumme

De boum en ich

Ich staon ónner de boum,
en de boum steit ieëver mich.
Ieëver de boum dri-jve de wouke,
ieëver de wouke dri-jft de ri-jmte:
de Ónmaetelike Ri-jmte.

De depe aerd ónner mich
trèkt de blajer èn baoge
en trèkt de wouke èn drèppels.
Het tikt en tókkelt op de tek:
'n Ónmaetelik Getókkel.

Drèppele rolle ieëver de blajer,
het gótst en klótst èn de kroeën,
het pletst en kletst vier m'n veet,
en alles leipt nao bieëk en zieë:
de Ónmaetelike Zieë.

Boum en ich stoeën langs de straot,
óttoos ri-jje op en aaf,
fare sji-jne doer de pi-jpestieële,
sjóffäörs nejje zich op van óngedild
èn de Ónmaetelike Ti-jd.

Ich staon te stoeën ónner dae boum,
en ich moot nèrges neet zeen,
ich weit neet van buuë ich kóm of buuë ich gaon,
ich weit neet èn wat vier Kader boum en ich stoeën
èn Ónmaetelike Ónwieëtendheid.

Felix Bergers, As (B)

Vöälzagenda

Poëzie

**Zeet beeldend
wat d'r neet
sjteet vûur en
noa de komma,
dat is 't punt.**

Vakans

**Uëveral woeë
d'r bussjefeur
ós aafzat,
woeëte vier
aafgezat.**

Natuur

**Geweun boete
is boetegeweun.**

Inne limburgse sjriever is kapot van ee kling gedichsjke mè mit ing groeëte oetsjtroaling, zoeëzier zelfs dat heë de belangriekste poëzie-bobo's van Veldeke bei-ee hat gerope um dit te besjpreëke.

Aafgesjproake in ing wieëtsjaf in Zitterd um de reestied zoevöäl meugelik te beperke, want van alle zieje oet ós provincie koame de letterfreaks, mit z'n zesse woare ze. Amper woare ze bei-ee of d'r initiator loos zieng óntdekking vuur. Ieësj woar 't sjtil... minute lank.

Mit oape mónk en verwónderte winkbrouwe keke ze zich aa en doe...basjde ze allemoal oet, enthousias woare ze 't druëver eens: dit is get apaats, dit mót zieëker ee vervolg kriege, want mit zoe-wieëneg wöäd zoevöäl zage, dat sjleet alles!

Dit woar óp zichzelf al ee wónder dat ze 't dierek allemoal eens woare mit ee, en óch nog ée vuur ée sjpecialis óp taalgebied. En inne sjpecialis is sjpecialis in 't óneens zieë mit 'ne angere sjpecialis, wie gezag een wónder dus die dierekte eensgezindheid!

Dat gedich woar mar inne regel, mè zag alles van 60 joar beleëving en ervaring. Van ing getrouwde mevrouw van 84 mit 4 kinger. Oetgesjproake óp hönne 60-joarige trouwdaag wie ze zag: 'Sjat wie vier trouwde houwe vier dierek mit klingkinger mótte beginne'...

Ger Prickaerts Heële

"Vrei op aerd"

aan de luuj van gouwe wil
waat is dat nog waerd
es de minsj angesj wilt

"Zelige Krismes"

wie mót ich dat versjtaon?
es de luuj zich mit Krismes

ongerein nog neit versjtaon
Wie mót ich dat noe zègke?

't is toch godsgeklaag

dat ze mit Krisdaag
neit de waopes neier lègke

Francois Cremers, Zitterd

Blieve gedinke

luuj
wie's doe en iech,
nieks verkièrds,
nieks gelièrds,
zoa gewoon gewoon,
noats emes kwoad gedoon.

luuj
wie 's doe en iech,
'n sjter woort
hun verpliech,
oet hun hoezer verdreve
en aafgeveurd wie viè,
daonao vernaom me nieks miè.

luuj
wie's doe en iech,
't kontak woort roew verbroke,
veurgood
van alle gelök versjtoke.
euer sjtoke gesproke .

luuj
wie's doe en iech,
de stjukelsjtein
geuf hun obbenuuts eine naam, e geziech.

Guy Caelen, Valkeberg

*vice-voorzitter Sichtung
Struikelstenen
Valkenburg*

HIER WOHNTE
HILDE ITZKOWITZ
GEB. STRAUSS
JG. 1892
DEPORTIERT 1942
SOBIBOR
ERMORDET 3.6.1942

HIER WOHNTE
SALLY STRAUSS
JG. 1890
DEPORTIERT 1942
SOBIBOR
ERMORDET 3.6.1942

'Ich bin nog neet uutgekaldj'

Det waas 't ântwoord det ich meindje te motte gaeve,
Wi-j mennigein al dacht aant indj van mieë mins'lik laeve.
Di-j bekindje zikdje, gae wètj wul, met de 'k' van 'kânker'.
Woe heete det aan verdéëndj? Woe kumtj di-j van haer?
Zoeëvöl vroage, ântwoorde hej op, noeëj of ouch gaer.
Zeetj geröstj, beste minse, ich bin drek goan laeze,
Pakdje mich e book: noadinken over 't minsluk waeze
'ne Gelieërdje mins schreef - ich dînk hae haaj gelieek:
'Waat mien zikdje aangieët, ich heb der vól aan te dâнке,
Mieer dan aan mien gezôndjheid' - dét ès mieëne kiêk-
Dae mins waas 'onbehândelbaar' zeek, 'oetzichtloos gevâl'.
Det klîntj geheimzinnig...! Te dâнке hebbe, ondâanks âl...
Of det neet Kôrsemis ès: Sleven Hieer, dae ès gewôre mins!
Doodjae ouch wi-j God, waerdj mins, det hulptj uch âlzelaeve.
Volgdjae zieene raod op? Wildjae in zien vootstappe traeje?
Det ès mieëne bèste wîns, dae ich uch mej opeeg kân gaeve...
En nog 'ne Zalige Kôrsemis!

Jan Verboogen, Hamentj-Achel (B)

Inspiratie gevôngen in:

AMEN: Essay over bidden

Willem Jan Otten/Paul van Dongen

(Skandalon 2025) p. 158-159

Limburg, aerds paradies!?

Iech kin nog waal doezend
en ein gedichte sjrieve
euver "Wie sjoan os Limburg is,
dat wet toch nemes,
alein de zunderling,
dae Limburg leef is..."
Dat is leuk veur de sjoane meziek,
meh dat allein zet nog gein zoade
aan den diek...

"Limburg, Limburg allein,
dao geit nieks bove,
zoa is d'r mer ein....."
Dao geit van alles bove,
kiek en loester mer
nao 't hinderlikke vliegverkier,
dat de zuuver loch' vervoelt
en de zalige sjtilte versjtuerd!
't Is oarverdovend "ongehuurd"!
Gaaroets neet fijn!
Nao al die autoos en motore,
door Limburgs sjoan natuur,
deere, plante en wandelaere
gans euversjtuer!
Dink toch 's truuk
aan daen gooien ouwen tied,
zonder helsj kebaal!

Truuk nao de bron
van alle kwaad nao oarzakelik good,
op de fiets of gewoon te voet.
Andersj betwiefel iech
of Limburg euver honderd jaor
nog dat sjoanste stukske
Nederland is, dat d'r "Herr Gott
hoe gat neergelag"...
Want es 't zoa doorgeit,
wie 't noe d'r aan toe geit,
weurt mien leef Limburg besjlis'
binne aafzeenbare tied
tegenatuurlik verkrach!
Dan laot iech ein traon,
in plaats van eine lach.....

Willy Knubben oet Valkeberg.

A photograph of a building with large brick arches and a cobblestone path. The building is made of light-colored brick and has several tall, narrow windows. In the foreground, there is a low brick wall and a path made of colorful cobblestones. The sky is blue with some clouds.

COLOFON

Veldgewas is e blaad
veur en euver Oos Taal,
de Limburgse taol. Veer
publicere gediechte en
verhaole in 't Limburgs
vaan sjrijvers oet de
ganse provincie en dao-
boete.

Redactie:

Wim Kuipers

Har Sniekers

Wim Kallen

Bèr Brounts

Vaste sjrijvers:

Phil Schaeken

John Hertogh

Godelieve van Gemen

Wim Heijmans

Toos Schoenmakers

Correspondentieadres:

veldgewas@veldeke.net

Fotografie:

Marina Nefkens

Oos Taal

**Grameers sjat in kattenate sjölk geraap
tösse eier eikels neut en paere veur de verke
taal die wuult en poejak, al waat zjwaak is
óngergrundjs de wintjer door de lintje,
en versjteinde sjtaej nao boete bringk;
taal die zingk en zaet waat waor is,
nag neet klaor is veur Öpke Döpke
Kroekesjtöpke, taal die bäök en puunt
die sjpas en loestigs mit alaafs en buut
die op 't Belsj zich nao d'n Um sjuut,
die törf en kezel koempels kaole goof
veur verhaole bie de sjtoof, die blog en twittert
mit de sjitter van det lank Moderlintj
Niers Zjwaam Jeker Keutelbaek naeve Vesder
Lesder aan waerse zöster Mozel binjt.**

Wim Kuipers, Neel

